

**ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»**

ТВОРЧА РОБОТА УЧАСНИКА ТРЕТЬОГО ТУРУ
ЩОРІЧНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»
НА ТЕМУ:

«РЕФОРМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ. СТАРТ НУШ В МІСТІ КИЄВІ»

Булаш Світлана Василівна
Департамент освіти і науки
виконавчого органу Київської
міської ради (Київської міської
державної адміністрації)
головний спеціаліст відділу
правового забезпечення управління
персоналу та правового забезпечення

(дата)

(підпис)

2018 рік

I. РЕФОРМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ

05 вересня 2017 року Верховна Рада проголосувала за реформу української освіти. Починає свій старт вона з 2018 року.

Реформа освітньої галузі є надзвичайно важливою. Саме навчання молодого покоління визначає майбутнє держави. Очевидно, що сьогодні українська освіта не відповідає ані сучасним запитам з боку особистості та суспільства, ані потребам економіки, ані світовим тенденціям. Саме тому реформа передбачає системну трансформацію сектору, головна мета якої – нова висока якість освіти на всіх рівнях: від початкової школи – до вищих навчальних закладів. Головним завданням освіти має бути формування свідомих, суспільно активних громадян, здатних забезпечити економічне зростання і культурний розвиток країни. У науковій сфері реформа покликана зупинити ізоляцію і стагнацію у сфері досліджень, сформуванати запит на якісну підготовку дослідників та якісні розробки в галузі фундаментальних і прикладних наук, скоротити розрив між дослідженнями та впровадженням їх результатів, інтегрувати вищу освіту й науку України в освітній та дослідницький простір Європейського Союзу.

Освітня реформа має чотири напрями: реформу середньої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти, вищої освіти та створення нової системи управління і фінансування науки. За кожним із них будуть здійснені певні заходи, спрямовані на досягнення спільної мети: перетворити українську освіту на інноваційне середовище, в якому учні й студенти отримують навички та вміння самостійно здобувати знання і застосовувати їх у практичній діяльності, а науковці мають можливості та ресурси для проведення досліджень, що безпосередньо впливатимуть на соціально-економічне становище в державі.

Під час реформування планується впровадити нові стандарти освіти, покращити матеріально-технічну базу навчальних та наукових закладів, залучити кращих педагогічних та наукових працівників і запровадити

справедливу і прозору систему фінансування галузі освіти та науки. Реформа також має на меті підвищення престижу педагогічної та наукової праці.

Ця реформа потрібна саме зараз, так як ми живемо у ХХІ столітті. Країна та світ змінилися, суспільство змінилося, потреби економіки докорінно змінилися, а підходи до освіти залишилися далеко в минулому сторіччі. В українських школах і вишах учні та студенти здебільшого здобувають сукупність знань без розуміння того, як це може допомогти їм реалізуватися в житті. Навчальний процес у закладах професійно-технічної та вищої освіти відірваний від потреб ринку праці та економіки в цілому.

Освітні та наукові заклади потерпають від недостатнього матеріально-технічного забезпечення, неефективного управління та низької якості менеджменту. Вітчизняна наука втратила свій вплив на соціально-економічний розвиток держави. Показник вітчизняного науково-технічного потенціалу знизився до критичного рівня, що стало загрозою національній безпеці. Основу вітчизняної економіки становлять сировинні та низькотехнологічні галузі, що істотно знижує потенціал розвитку України як конкурентоспроможної держави.

Сьогодні маємо шанс це змінити. Потужну державу і конкурентну економіку може забезпечити згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих. Саме таких має готувати середня та вища школа. Зміст професійно-технічної та вищої освіти має постійно оновлюватися з урахуванням потреб підприємств – замовників кадрів. Особливої актуальності набуває питання мобільності, конкурентоспроможності та рівня кваліфікації працівників. Освітня та наукова галузь має перетворитися на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України.

Які ж основні зміни, передбачені реформою:

Повна загальна середня освіта

Реформа НУШ розрахована на роки, адже неможливо швидко змінити освітню традицію, що плекалася в Україні протягом десятків років. Проте зміни вже розпочались. Новий закон «Про освіту» регулює основні засади нової

освітньої системи. На черзі – ухвалення нового закону «Про повну загальну середню освіту», в якому буде більш детально розкрито зміни, затверджено новий Державний стандарт початкової освіти. Саме цей стандарт у 2017/2018 навчальному році апробовано у 100 школах по всій Україні (по два перших класи), ці першокласники навчались опановувати знання та навички через діяльність, а під час ранкового кола вчилися висловлювати свої думки і почуття та слухати інших. В 2018/2019 навчальному році по-новому вчитимуться всі першокласники України.

Основні засади реформи шкільної освіти викладено в Концепції Нової української школи, яка визначає цінності реформи (як-от орієнтація на учня, педагогіка партнерства, справедливе фінансування тощо), основні компетенції та візію, яким має бути випускник НУШ, та передбачає:

- Новий зміст освіти, спрямований на формування компетентностей XXI століття

Після закінчення школи учень має володіти ключовими компетентностями і наскрізними вміннями, які стануть йому в нагоді у сучасному світі. Це, зокрема, вільне володіння державною мовою, математична, загальнокультурна та екологічна компетентності, підприємливість та іноваційність, економічна компетентність тощо. А також – наскрізні вміння: критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, вирішувати проблеми.

- Новий шкільний учитель, який володіє сучасними методиками викладання і здатен реалізовувати педагогіку партнерства

У новій школі суттєво зміниться роль вчителя. Адже для сучасних дітей учитель вже не є єдиним джерелом знань – потрібну інформацію можна знайти і в книжках, і в Інтернеті. Втім, саме в цих умовах підсилюється висока роль учителя як партнера у вихованні особистості. На допомогу вчителів створюють освітній портал із методичними та дидактичними матеріалами,

українськими е-енциклопедіями, мультимедійними підручниками та інтерактивними онлайн-ресурсами.

Передбачається запровадження системи добровільної зовнішньої незалежної сертифікації вчителів. Це буде перевірка педагогів із володіння предметом, уміння спілкуватися з дітьми та використання сучасних методик компетентнісного навчання: через діяльність, формування критичного мислення, організацію роботи в групах, проектну роботу тощо. Вчителі, які успішно пройшли сертифікацію, отримуватимуть 20% надбавки до зарплати й стануть носіями змін у шкільній освіті.

Не менш важливо – розширити способи підвищення кваліфікації педагогів. Зараз вони можуть це робити лише в інститутах післядипломної педагогічної освіти (ІППО), які, на жаль, не завжди є зразком прогресивності. Учитель матиме право вибору місця і способу підвищення кваліфікації. Передбачається диверсифікація форми підвищення кваліфікації вчителів: курси при ІППО, семінари, вебінари, онлайн-курси, конференції, самоосвіта (визнання сертифікатів).

- Сучасна система управління та адміністрування шкіл

Директорів обиратимуть за конкурсом на дві каденції – на 12 років щонайбільше саме в цьому закладі освіти. Передбачається, що директори самі можуть призначати своїх заступників і обирати педагогічний склад.

Кожен заклад освіти муситиме оприлюднювати інформацію про надходження всіх коштів, а також їхнє призначення. Особливо дражливою темою в цьому контексті є батьківські внески та відсутність прозорої системи їх використання і обліку. Після впровадження системи, що пропонує Закон, батьки бачитимуть, скільки та на що витрачає кошти держава, а також зможуть контролювати використання своїх внесків.

- Нова система контролю якості освіти

Закон повністю ліквідує атестацію шкіл – процедуру, яка себе дискредитувала через корупційну складову. Також скасують інспекції в районних управліннях освіти. Натомість забезпечення якості освіти

здійснюватиме Державна служба якості освіти. У ній працюватимуть колеги-фахівці, які даватимуть поради школі, як покращити навчальний процес. Головна мета – не санкції, а рекомендації. Постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року № 168 «Деякі питання Державної служби якості освіти України» затверджено Положення про Державну службу якості освіти в Україні. Цей так званий «інституційний аудит закладу освіти» є єдиним плановим заходом державного нагляду (контролю) над школою. Він відбуватиметься один раз на 10 років.

Завдяки цим змінам школа буде місцем, де діти отримують не лише знання, а й уміння їх застосовувати та цінності для оцінювання навколишнього світу і дійсності. Вона буде не лише закладом освіти, а й безпечним середовищем для розвитку, де діти вчаться спілкуватися між собою. Таке навчання передбачає впровадження нових методик викладання, зміну формату спілкування учнів, учителів та батьків, упровадження проектної роботи та навчання через діяльність.

Усе це неможливо вмістити у дворічну профільну старшу школу, де діти мають поглибити вивчення профільних предметів та підготуватися до складання ЗНО без шкоди для свого здоров'я. Саме тому необхідно запровадити повноцінну трирічну старшу профільну школу, де діти здобуватимуть достатні знання.

Нова старша профільна школа матиме ліцеї академічного та професійного спрямування. В академічному ліцеї учень може поглибити знання та вступити до закладу вищої освіти. У професійному – паралельно із загальною середньою освітою школярі опановуватимуть першу професію.

Загальна тривалість навчання – разом із отриманням вищої освіти – при цьому не зміниться. Нова українська школа дозволить перейти від чотирирічного бакалаврату в закладах вищої освіти до трирічного за більшістю спеціальностей.

Професійно-технічна освіта

- Багатоканальне фінансування

У зв'язку з децентралізацією, 2016 року фінансування закладів професійно-технічної освіти було передано на місцевий рівень. Однак це рішення потребувало коригування, оскільки не всі міста обласного значення могли фінансово забезпечити свої ПТНЗ. Саме тому 2017 року заклади професійно-технічної освіти фінансують із обласних бюджетів та бюджетів міст-обласних центрів. Також у бюджеті 2017 року вперше було передбачено два мільярди гривень освітньої субвенції на здобуття середньої освіти в закладах професійно-технічної освіти, 119 млн грн на фінансування 19-ти професій загальнодержавного значення та ще 50 млн – на створення навчально-практичних центрів за галузевим спрямуванням.

- Створення закладів нового типу – регіональних центрів професійної підготовки, що сприятиме збільшенню мережі закладів

Реформа передбачає збільшення закладів професійно-технічної освіти (при цьому середній контингент учнів не зменшуватиметься, а зростатиме). Це дозволить більш ефективно використовувати кошти, що їх виділяють на професійну (професійно-технічну) освіту. Завдяки гідному обладнанню та використанню сучасних технологій у навчальному процесі в таких центрах буде створено умови для здобуття якісної професійної підготовки.

- Осучаснення змісту професійно-технічної освіти

Розроблення та впровадження нових державних стандартів професійно-технічної освіти, заснованих на компетентнісній основі, та впровадження елементів дуальної форми професійного навчання – це забезпечення якості, гнучкості та мобільності підготовки робітничих кадрів відповідно до потреб роботодавців.

Упровадження елементів дуальної форми навчання забезпечує проходження виробничого навчання та виробничої практики в умовах виробництва в межах 60–70% навчального часу, що надає можливість здійснювати практичну підготовку на сучасному обладнанні з використанням інноваційних технологій та забезпечує належну якість професійної підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням потреб та запитів роботодавців.

- Створення регіональних рад професійної освіти

Задля визначення стратегії розвитку професійної освіти регіону створюють ради професійної освіти, до складу яких входять представники місцевої влади, роботодавців, закладів освіти, громадськості.

Вища освіта

- Створення системи забезпечення та постійного поліпшення якості вищої освіти, яка відповідає рекомендаціям і стандартам Європейського простору вищої освіти.

Діяльність в цьому напрямі визначається як надання методичної підтримки закладам вищої освіти у створенні системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та створення системи зовнішнього контролю якості вищої освіти. Цього року маємо затвердити 120 нових стандартів вищої освіти, що базуються на компетентнісному підході, за освітнім рівнем бакалавра, та 80 – за освітнім рівнем магістра. Ці стандарти гарантуватимуть забезпечення внутрішньої якості вищої освіти з боку університетів.

- Забезпечення академічної доброчесності.
- Підвищення рівня підготовки фахівців за спеціальністю 081 «Право».
- Нова система управління та фінансування науки.
- Утворення Національної ради з питань розвитку науки і технологій.
- Утворення Національного фонду досліджень та формування органів його управління.
- Забезпечення процесу утворення державних ключових лабораторій та отримання статусу дослідницького університету національними ВНЗ.

II СТАРТ НУШ В МІСТІ КИЄВІ

Київ став тестовим майданчиком для більшості новацій, що лягли в основу нового закону «Про освіту».

Весь минулий рік закладався фундамент для розбудови «Нової Української Школи». В 2018 році створено новий освітній простір кожного закладу освіти, стильні та креативні приміщення не тільки для навчання, а й для активного відпочинку учнів, цікавий благоустрій шкільних подвір'їв. В 2017/2018 навчальному році впроваджено новий освітній стандарт в рамках пілотного проекту. Проведено навчальні курси, тренінги, семінари, конференції, які максимально доступно втілювали завдання щодо впровадження Нової української школи.

Київ – місто активних дій, місто, де втілюються найсміливіші проекти, і в галузі освіти, зокрема:

Дошкільна освіта:

- Здійснюється робота над подоланням черги в заклади дошкільної освіти. Зменшено чергу дітей у 5 разів. Сьогодні у черзі на зарахування до закладів дошкільної освіти перебуває 3,2 тис. дітей в порівняння з 2014 роком (15 тис. дітей).
- За чотири роки збудовано та реконструйовано 22 дитячі садки, відновлено 338 непрацюючих груп, що дорівнює 28 дванадцятигруповим садкам, кількість місць у садках Києва збільшено на 13 тисяч. Лише в 2018 році заплановано відкрити додатково 8 закладів дошкільної освіти (будівництво - 1 об'єкта, реконструкція – 7 об'єктів).
- В липні Київська рада затвердила новий Порядок здійснення видатків на дошкільну освіту у м. Києві на основі базового фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (БФН), що допоможе задовольнити попит киян на дошкільну освітню послугу. В його основі закладено принцип «Гроші ходять за дитиною», що забезпечить рівний доступ до якісної освітньої послуги; зменшення черги до закладів дошкільної освіти, приведення до норми

наповнюваності груп; покращення освітньої послуги в дитячих садках на конкурентних засадах; справедливість розподілу фінансів в дошкільних закладах. Це фінансова підтримка та гарантія права представників територіальної громади обирати дитячий садок будь-якої форми власності.

Загальна середня освіта:

- Символом системних змін є надсучасна школа. До 1 вересня в місті Києві буде відкрито нову комунальну школу, яка буде єдиною в, побудовану та оснащену відповідно до принципів Нового освітнього простору. Принципами нового освітнього простору є мотивуючий простір та креативність, технологічність, енергоефективність та інклюзивність. У 2018 році планується здійснити будівництво та реконструкцію 11 закладів освіти комунальної форми власності, з них: 3 заклади загальної середньої освіти (будівництво - 1 об'єкт, реконструкція – 1 об'єкт, прибудова - 1 об'єкт) та 8 закладів дошкільної освіти (будівництво - 1 об'єкт, реконструкція – 7 об'єктів). Також буде відкрито 2 ЗЗСО та 5 ЗДО приватної форми власності.

- Місто Київ став пілотним в проведенні відбору керівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Цього року проведено 10 конкурс. Даний приклад ліг в основу закону «Про освіту».

- Третій рік поспіль фінансується дріб'язок на побутові потреби в освітніх установах (103,4 млн. грн);

- Закріплюються земельні ділянки за кожною освітньою установою. Здійснено повну інвентаризації нерухомого майна закладів освіти та запущено процес оформлення права постійного користування земельними ділянками та державну реєстрацію. На сьогодні виготовлено технічну документацію із землеустрою на 999 земельних ділянок закладів освіти. З них Київською міською радою вже прийнято 138 рішень про надання у постійне користування земельних ділянок закладів освіти. У Київській міській раді наразі перебуває на опрацюванні 192 підготовлених проектів рішень.

- Щорічно започатковуються нові освітні програми, що змінюють освітній простір столиці. В 2018 році це: створення архітектурної доступності;

реконструкція тінювих навісів на ігрових майданчиках дитячих садків та заміна на них обладнання; реалізація протипожежних заходів та інше (понад 1 млрд грн.).

- Розроблено проект Міської комплексної цільової програми «Освіта Києва. 2019-2023 роки». За попередніми обрахунками на її втілення у найближчі роки з міського бюджету буде виділено майже 40 млрд. грн. Особливостями проекту програми стануть: забезпечення прав дітей з особливими освітніми потребами; розроблення нових підпрограм: «Мистецька освіта», «Фахова передвища, вища освіта і наука», «Регіональне замовлення»; створення умови для підготовки вчителя Нової української школи; забезпечення академічної, організаційної, фінансової, кадрової автономії закладів освіти; впровадження норм академічної доброчесності.

В рамках впровадження «Нової Української Школи» закуплено дидактичні матеріали, меблі-трансформери, комп'ютерне та мультимедійне обладнання, проводяться ремонти у приміщеннях класів, де будуть навчатись першачки. Протягом січня-червня 2018 року на базі ІІПО КУ ім. Грінченка здійснено підготовку понад 1,2 тис. вчителів 1-х класів, 385 заступників директорів початкових класів закладів загальної середньої освіти. Завершено навчання 1,5 тис. учителів іноземних мов, які викладатимуть у початковій школі. Проведено навчання 58 асистентів вчителів інклюзивних класів та педагогів, що працюватимуть в інклюзивних класах. До 1 вересня 2018 року тренінги пройдуть ще близько 100 осіб. Рішенням Київською міською радою 17 травня 2018 року прийнято рішення № 814/4878 про створення в місті Києві десяти інклюзивно-ресурсних центрів. У 92 закладах загальної середньої освіти заплановано відкрити на 1 вересня 331 інклюзивний клас (700 учнів), 160 асистентів вчителів. У 23 закладах загальної середньої освіти – 90 спеціальних класів для 1000 учнів з особливими освітніми потребами. За кошти бюджету міста Києва збільшено розмір надбавки за престижність праці до 30% посадового окладу (ставки заробітної плати)

керівникам закладів загальної середньої освіти, їх заступникам та учителям (у 2017 році виплачувалась у розмірі 20%).

Після змін у проведенні шкільних лінійок в місті Києві змінено формат проведення батьківських зборів. Основою формату обрано «особисті зустрічі».

Окрім того, Київська міська рада прийняла рішення про надання згоди на безоплатну передачу до комунальної власності цілісних майнових комплексів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Оформлено документацію 14 державних закладів професійної (професійно-технічної) освіти для здійснення їх передачі до комунальної власності міста. Розпочато впровадження процедури регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів та молодших спеціалістів. Починаючи з 1 січня 2018 року 13 закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації, що мають статус окремих юридичних осіб, передано на фінансове забезпечення з бюджету міста Києва.

Реформа освіти та впровадження Нової Української школи в місті Києві є пріоритетним завданням для міської влади.

Розбудова Нової української школи – це довготермінова реформа, яка стартує вже зараз. План досягнення її стратегічної мети передбачає наступність дій і відповідне ресурсне, навчально-методичне, кадрове забезпечення на кожному етапі. Реформа «Нова українська школа» синергетична із реформою децентралізації, вони підсилюють одна одну, стосуються кожного українського громадянина і будуть успішними лише за підтримки всього суспільства. Саме ця реформа дозволить перейти вітчизняній освітній системі до успішного функціонування і розвитку в умовах глобального конкурентного освітнього простору та дасть змогу Україні посісти гідне місце у європейському та світовому співтоваристві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145- VIII // <http://zakon0.rada.gov.ua>.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» // <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» // <https://www.kmu.gov.ua>.
4. Постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року № 168 «Деякі питання Державної служби якості освіти України» // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/168-2018-%D0%BF#n13>.
5. Нова Українська Школа. Концептуальні засади реформування середньої школи, Міністерство освіти і науки України // <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
6. Освіта в Україні: Базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень, Міністерство освіти і науки України, 2018 // <http://mon.gov.ua>.